

ARKEOLOGISEN KOHTEEN
TARKASTUS

Tunnistetiedot

Kunta: KANGASALA Inventointinumero: 211-408-001-0012
Alue: Hykönsalo Luokka: II
Nimi: Jaakkola Ajoitus: Rautakausi (600-800-1 jKr.)
Kohteen laji: asuinpaikka ja kalmisto Lukumäärä: 1+1
Kohteesta muita kortteja kpl (ks. täyttöohjeet)
Tarkastaja: Olli Soinin ja Teija Nurminen Tarkastusaika: 5 / 5 1993

Sijaintitiedot

Peruskartta: 2141 01 SAARIKYLÄT (Hki 1987) Pinta-ala n 5 ha
x= 6807 62 ja 55 y= 2508 55 ja 70 z= 85-95 (mj:n keskipisteet)
Suunta ja etäisyys kirkosta tms. Kangasalan kirkosta noin 11 km suuntaan SE

Hoito ja kunto (ks. täyttöohjeet)

A B C D E F G

Tila ja omistaja (ks. täyttöohjeet)

Kylä/kaupunginosa: Hykönsalo
Tila/Rno/nimi: Jaakkola RN:o 3:8
tai Kortteli/tontti/palsta: _____
Omistaja: Maatalousyhtymä Jaakkola * Puhelin: Liisa Jaakkola 931-3769079
Osoite: Saarikyläntie 199 (Jaakkolan tila) Postitmp: 36970 KAIVANTO
Kiinteistötunnus: Vuokrattu, ks. huomautukset

* Yhtymän omistavat Jaakkolan sisarukset.

Lisää kiinteistöjä kpl

Aiemmat tiedot:

Liite 1.

Luho 1949;68 Längelmäveden seudun historia I, Oriveden historia I; esihistoria s. 24-77.

Aiemmat löydöt:

KM 2525:287
KM 6001:1-4

Tarkastuslöydöt:

keramiikkaa ja palanutta luuta KM
(luetteloitu Kangasalan inventoinnin yhteydessä)

TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:

kartat 3 kpl

muut liitteet 2 kpl

negatiivit kuvat luetteloitu Klan inventointikertomuksen yhteydessä

diat kuten ed.

Tarkastuksen aihe: Tarkastuksen taustalla on lausuntopyyntö, jonka insinööri-toimisto Poutanen esitti museovirastolle Kangasalan Hykönsalon Jaakkolan alueelle laadittavan rantakaavan johdosta. 5.5.1993 tehdyn tarkastuksen aiheena oli tarkentaa Pirkantaan seutukaavaliiton luettelossa (B121; 1983) ilmoitetut tiedot muinaisjäännöksen luonteesta ja sijainnista. Toukokuussa 1993 oli käynnissä myös Kangasalan kunnan arkeologinen perusinventointi, jonka johdosta Huk Teija Nurminen oli mukana tarkastuksessa. Tarkastuksesta on myös erillinen raportti inventointikertomuksen yhteydessä, samoin tarkastuslöydöt ja valokuvat on luetteloitu inventoinnin yhteydessä.

Kohteen kuvaus:

Ks. liite 2. ja kartat 1.-3.

Ympäristö ja maasto: (vesistö, vesistököödi, rakennukset, tiet, sorakuopat jne)

Ks. liite 2. ja kartat 1.-3..

Laajuuden arviointiperuste: 1. Jaakkolan tilan pihapiiri (erityisesti puutarha)
2. keskimmäisen peltosaareke

Luokitusehdotus perusteluineen: Merkit Jaakkolan tilan pihapiirissä sijaitsevasta muinaisjäännöksestä viittaavat rautakautiseen asuinpaikkaan, joka on todennäköisesti ainakin osittain tuhoutunut maanmuokkaustöissä = luokka II-III. Peltosaarekkeen löydöt viittavat puolestaan (polttokenttä)-kalmistoon, joka on toistaiseksi säilynyt koskemattomana = luokka II

Ehdotus suoja-alueeksi: _____

Havaintomahdollisuudet: Hyvät _____

Opas: _____

Rauhoitustoimenpiteet maastossa:

Keskimmäinen peltosaareke rauhoitettava maankäytöltä.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

Alueelle laaditaan rantakaavaa, (ks. seuraava sivu)

Vuonna 1993 Tielaitos suorittaa Saarikyläntien perusparannusta, jonka yhteydessä tietä korotetaan ja mahdollisesti Matilansalmen yli rakennetaan uusi silta. (suullinen tieto liisa Jaakkolalta). Työt olivat toukokuussa -93 käynnissä.

Lähilöytöjä:

Kangasala Vehoniemi Mattila (Matila) 211- 408-001-0014

*****

Selostus jätetty

6 / 5 19 93

TAMPERE

Aika

Paikka

Allekirjoitus

Olli Soininen

Jatkotoimenpiteitä:

Huomautuksia (esim perimätieto) ja lisäyksiä:

Tarkastuksen yhteydessä havaittiin tutkitun alueen luoteiskulmauksesta pelto-alueelta rakenteilla olevan kesämökin perustukset (ks kartta 2). Kyseessä on mahdollisesti sama rakennus, jolle rantakaavaa laaditaan. Toukokuussa 1993 rakennustyöt näyttivät olevan keskeytyksissä. Pellolle kaivettujen vesi- ja viemäriojien leikkauksissa ei havaittu mitään poikkeavaa, ei myöskään rakennuksen luoteispuolelle kaivetun ison keruukaivon kuopan seinämissä. Sen sijaan rakennuksen eteläpuolella, pellon ja metsän rajassa havaittiin kaareva maavalli, jonka pituus on noin 25-30 metriä, leveys noin 0,5-1 m ja korkeus noin 30 cm. Maavalli kulkee kuusimetsän puolella loivan "rantaterassin" suuntaisesti muodostaen selvästi havaittavan kaaren. Mitään kiveystä ei maanpinnalle ole havaittavissa, roudan vuoksi maata voitiin kaivaa vain noin 25 cm syvyyteen. Mitään poikkeavaa ei havaittu, maa oli pintakarikkeen alla humuspitoista multaa. Vallin alkuperä ja tarkoitus jäi epäselväksi, merkkejä muinaisjäänöksistä ei ympäristöstä havaittu.

Täyttöohjeita:

Tunnistetiedot

Mikäli kohteen alueella on useampia muinaisjäännoslajeja (esim. asuinpaikka ja röykkiöitä), täytä samalla nimellä ja inventointinumerolla useampi kortti

Hoito ja kunto

A. Kunto: 1=koskematon, 2= tutkittu osittain, 3= tutkittu kokonaan, 4=tuhoutunut osittain, 5= tuhoutunut kokonaan, 6=tutkittu ja tuhoutunut osittain, 7=tutkittu ja tuhoutunut kokonaan

B. Alkuperäisyys: 1=täysin alkuperäinen, 2=entisoity osittain, 3=entisoity kokonaan, 4=siirretty alkuperäiseltä paikaltaan

C. Hoitotarve: 1=vaatii entistämistä, 2=vaatii kunnostamista, 3=vaatii puhdistamista tai esiin kaivamista, 4=vaatii tuki- tai suojarakenteita, 5=vaatii tutkimuksia tuhoutumisen estämiseksi, 6=vaatii jatkuvaa hoitoa, 7=ei vaadi hoitotoimenpiteitä

D: Hoitotilanne: 1=peruskunnostettu, 2= tuettu rakentein, 3=pidetään puhtaana

E: Rajaustarkkuus: 1=rajattu arvion pohjalta, 2= rajattu osittaisella koekaivauksella, 3= rajattu kokonaan epävarmasti koekaivauksin, 4= rajattu kokonaan luotettavin koekaivauksin, 5=rajattu näkyvien rakenteiden perusteella

F: Vahvistustapa: 1=rajattu vain muinaisjäännos, 2=rajattu vain suoja-alue, 3=rajattu sekä muinaisjäännos että suoja-alue

G: Maastomerkintä: 1=kuparitaulu, 2=kertova taulu, 3=paalurajaus ilman taulua, 4=paalurajaus ja taulu, 5= aitaus ja taulu, 6=rakennus ympärillä ja taulu

Tila ja omistaja

Mikäli kohde on useamman tilan tai kylän alueella, TÄYTÄ LISÄKORTTI

Ote peruskartasta 2141 01 Saarikylät (Hki 1987)

1:20 000

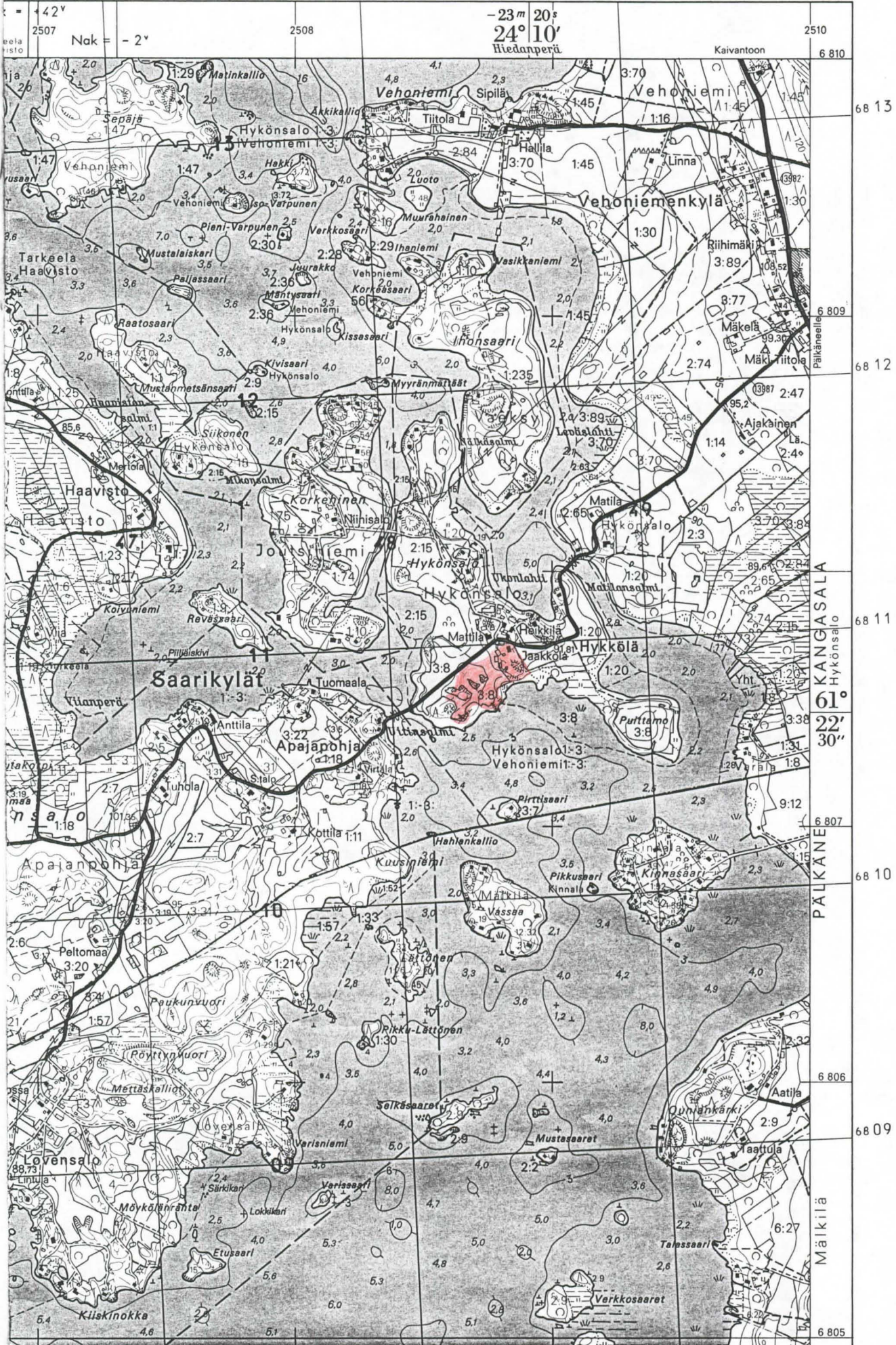
O. Soininen ja T. Nurminen 1993 ■ = tutkittu alue

2141 01

33 47

33 48

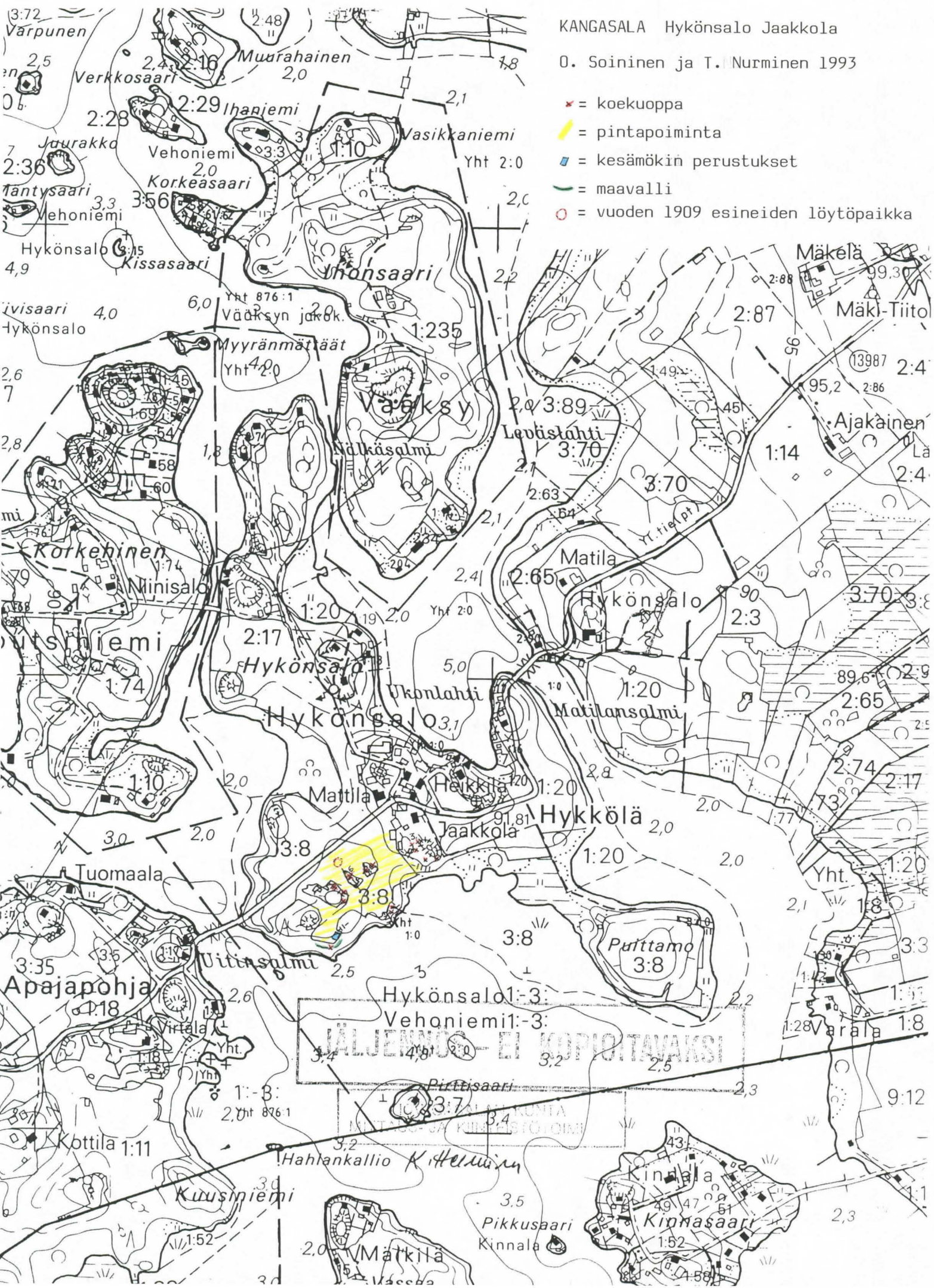
33 49

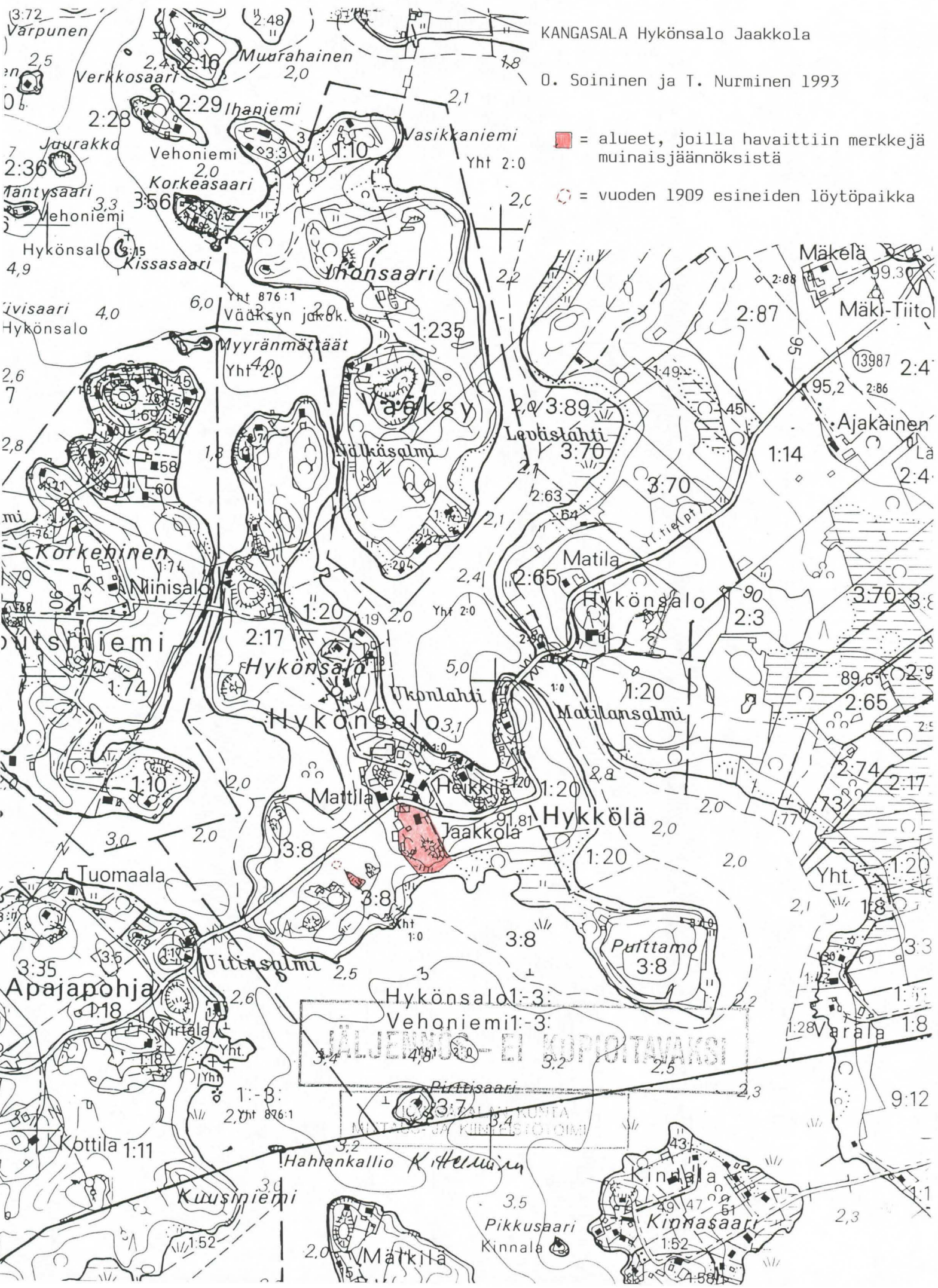

KANGASALA Hykönsalo Jaakkola

O. Soininen ja T. Nurminen 1993

- ✖ = koekuoppa
- = pintapoiminta
- ▣ = kesämökin perustukset
- = maavalli
- = vuoden 1909 esineiden löytöpaikka

Liite 1.

Luho 1949;68 Längelmäveden seudun historia I, Oriveden historia I; esihistoria s.24-77

"Noin v. 1909 löydettiin Hykönsalon Jaakkolan talon maalta pitkällä varsiputkella ja lyhyellä, kapealla vinoneliön muotoisella terällä varustettu keihäänkärki (KM 6001:1), kaksi veitsenterää (KM 6001:3) ja kaksi putkikirvestä (6001:4). Esineet, jotka ajoittuvat merovinkiajalle, oli löytänyt Jaakkolan talon isäntä katajaista kivikkoahoa raivatessaan. Löytöpaikka sijaitsee Jaakkolan talosta noin 200-250 metriä lounaaseen olevalla kivikkoisella mäellä, joka on nyt kokonaan viljeltyä. Tarkempia tutkimuksia ei paikalla ole suoritettu. Hykönsalon (Hykölän) maalta on aikoinaan löydetty myöskin soikea tuluskivi (KM 2525:287)."

Liite 2.

Kangasalan Hykönsalo Jaakkolan tila sijaitsee Saarikyliin kuuluvan Hykönsalon saaren eteläosassa, Roineen Tossanselän koillispuolella. Saaren läpi kulkee Saarikylentie (paikallistie nro 13987), jonka eteläpuolella Jaakkolan muinaisjäännösalue sijaitsee. (Kartta 1.)

Alue on pääosiltaan maanviljelykäytössä olevaa peltoa, joka laskeutuu loivasti rantaa kohti. Maaperä peltoalueella on savikkoa. Pellon halki on aikoinaan todennäköisesti kulkenut koillis-lounaissauntainen kalliainen ja sorainen harjanne, josta on pellonmuokkauksen jälkeen jäänyt jäljelle peltojen keskelle kolme peltosaareketta. Maaperä näissä saarekkeissa on kivikkoista soraa ja paikoin on näkyvissä peruskallio. Saarekkeilla kasvaa jonkin verran mäntyjä ja katajaa, aluskasvillisuus lähinnä heinikkoa.

Rantaviivan tuntumassa (keskimäärin noin 10-20 metriä rannasta) peltomaa muodostaa selvähkön terassin, jonka alapuolella sijaitseva alue on kivikkoista rantamaata. Kasvillisuus tällä alueella koostuu pääosin vanhoista lehtipuista (koivua, leppää, haapaa), eteläisimmässä osissa myös paikoin tiheääkin kuusikkoa. Aluskasvillisuus koostuu avoimen kostean paikan kasveista (OMaT), kuusikossa lähinnä mustikkatyypin (MT) kankaan kasvillisuudesta.

Jaakkolan tilan piha-alueella päärakennuksen eteläpuolella on vanha omenapuutarha, joka eteläosassa muuttuu kiviseksi ja kallioiseksi haka-alueeksi. Ko. aluetta on käytetty vuoteen 1990 asti karjan pihalaitumena. Peruskartassa Jaakkolan asuinrakennuksen eteläpuolella sijaitsevan kallion laella oli tarkastuksen aikana kivistä tehty U-muotoinen ladelma (koko noin 2 x 1 x 2 metriä, korkeus noin 0,4 m), jonka sisällä oli kasvi-istutuksia. Rakennelman kivissä ei ollut sammalta ja se onkin todennäköisesti myöhempää tekoa. Maaperä puutarhassa ja haka-alueella oli multaa, jossa esiintyi jonkin verran hiiltä. Multakerroksen paksuus on noin 40-50 cm oheten eteläosaa kohden ja sen alapuolella maaperä oli puhdasta soraa.

Tarkastuksen yhteydessä Jaakkolan tilan alueelle kaivettiin 15 intuitiivista koekuoppaa (kartta 2.). Koekuopat olivat ns. lapionpistoja ja ne kaivettiin puhtaaseen maahan asti. Lisäksi suurimmaksi osaksi kynöksellä olleella pelto-alueella suoritettiin pintapoimintaa, johon olosuhteet olivat hyvät. Tutkitut alueet on merkitty karttaan 2.

Merkkejä muinaisjäännöksestä löytyi kahdesta koekuopasta:

Koekuoppa 3, joka sijaitsi Jaakkolan piha-alueella pääraKEN-
nuksen etelä-puolisen omenapuutarhan eteläreunassa alueella,
josta emäntä Liisa Jaakkolan mukaan oli 1950-60-lukujen
vaihteessa tullut maata kaivettaessa esiin nokinen kiveys
noin puolen metrin syvyydestä. Ko. kohdalla on suuri (hal-
kaisija noin 1-1,5 metriä) kivi, jonka ympärillä on kehän
muodossa (halkaisija noin 1,5-2 metriä) useita pienempiä
kiviä (halk. 20-40 cm). Kohdan länsipuolella maa kohoaa loi-
vaksi heinittyneeksi kallioksi. Aivan keskuskiven pohjois-
puolella kasvaa puutarhan laitimmainen omenapuu. Maaperä
alueella on kuohkeaa multaa, jossa esiintyi hiilen muruja
sekä kaksi pientä palaa keramiikkaa. Multakerroksen paksuus
oli noin 50 cm, jonka alta paljastui vaalea soransekainen
hiekkä. Saviaineksensa perusteella rautakautisiksi ajoi-
tettavat keramiikan palat löytyivät sekoittuneesta multa-
kerroksesta (hyvin kuohkeaa) ja onkin todennäköistä, että
ne ovat peräisin paikalta aiemmin löytyneestä liedestä.
Koekuopan itäpuolelle kallion kupeeseen tehtiin myös kaksi
lapionpistoa, mutta mullassa esiintyviä hiilenmurusia lu-
kuunottamatta mitään pokkeavaa ei havaittu. Itse puutarhan
alueelle ei tehty koekuoppia.

Koekuoppa 6 sijaitsi Jaakkolan tilan itäpuolisella pellolla
olevalla keskimmaisella peltosaarekkeella (ks kartta 2).
Saareke on kooltaan noin 45 m x 25 m x 2 metriä, ja sillä
kasvaa muutamien nuorten lehtipuiden lisäksi nuoria mäntyjä
ja katajia. Paikoin on näkyvissä avokallio ja aluskasvil-
lisuuden alta on havaittavissa kivikkoa. Koekuoppa sijaitsi
saarekkeen luoteispäässä sen keskivaiheilta ja heti pinta-
turpeen alta paljastui vahva nokimaakerros, jossa oli kera-
miikkaa ja palanutta luuta. Löydöt otettiin talteen ja pin-
taturve laskettiin takaisin. Todennäköisesti kyseessä on
polttokenttäkalmisto, myös keramiikanpalojen saviaines viit-
taa rautakautisuuteen.

Emäntä Liisa Jaakkolalta saatujen tietojen mukaan 1900-luvun
alussa tehdyt löydöt (KM 6001:1-4) ovat peräisin ko. pelto-
saarekkeen ja maantien välisellä alueella sijainneelta ki-
vikkoiselta peltosaarekkelta, joka tuolloin oli raivattu
pelloksi (ks. kartta 3.). Nykyisin tällä paikalla on jäljel-
lä pieni avokallio ja paikka erottuu muuten savisesta pel-
lostä selvästi kivisempänä kohtana (vrt. Luho 1949).

Merkit Jaakkolan tilan pihapiirissä sijaitsevasta muinais-
jäännöksestä viittaavat rautakautiseen asuinpaikkaan, joka
on todennäköisesti ainakin osittain tuhoutunut.
Peltosaarekkeen löydöt viittaavat puolestaan kalmistoon,
joka on toistaiseksi säilynyt koskemattomana.